

Akdeniz Üniversitesi
Dumlupınar Bulvarı
07058 Kampus
Antalya/TÜRKİYE

Akdeniz Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Gerontoloji Bölümü

Yaşlı Bakımı: Teknikerlik mi, bakıcılık mı?

Prof. Dr. phil. habil. İsmail Tufan

Toplumumuzun yaşlanan bir toplum olduğunun herkes farkındadır. Herkesin ailesinde yaşlılar var ve herkes yaşlanıyor. Hatta toplam nüfusta yaşlı oranı %10 olunca, ki bunun sınırındayız, o zaman resmen “yaşlı toplum” olarak anılacağız.

Nüfusumuzda 65 ve üzeri yaştaki insanlar çoğalıyor. Yaşlılık, elbette sadece bakım ihtiyacıyla andığımız bir yaşam dönemi değil. Fakat bakım ihtiyacı yaşlı nüfusta artmaktadır. Bu nedenle yaşlı bakımı öncel sorunlarımızdan biridir.

Yaşlı bakımı alanında asgari bir hareketlilik bile göze çarpmıyor. Unutulmuşluk, dışlanmışlık, ihmal edilmişlik alanı haline geliyor. Yaşlı bakımı “havanda su dövmek” deyimini aklıma getiriyor. Çünkü hakkında konuşuyoruz, ama bu alanı eylemlerimizle şekillendirmiyoruz.

Yaşlı bakımevlerindeki yaşlıların beden-ruh-bilinç sağlığının nasıl sağlandığını, hangi insan imgesinin odak noktada olduğunu, hangi bakım felsefesinin temel alındığını bilmiyoruz. Bunlar bilinmediği gibi yaşlı bakımevi dünyası da dışa kapalı, kendi içinde ayrı bir dünya. Bakım kalitesi, bakım denetimi, bakım içeriği gibi kavramlar, alanın dışındakilere yabancadır. Örneğin yaşlı annesini veya babasını bir bakım kurumuna vermeyi düşünen bir kimse, yaşlı bakımından ne anlaması gerektiğini bilmiyor. Elinde kendisini yönlendirecek matbu bir bilgi bile eksiktir.

Şöyle bir örnek verirsem belki anlaşılır: Almanya’da herhangi bir sağlık sigortasının “bakım kasasına” internetten bağlanın ve “bakım” üzerine form kâğıtlarını bir inceleyin. Karşınıza çıkacak manzara sizi hayrete sürükleyecektir. Yüzlerce, hatta binlerce bilgi, hazır dilekçeler, bakım yasası hakkında sadece avukatların değil, aksine normal vatandaşın anlayacağı bilgiler çıkacaktır. Gerekli form kâğıdını bulamadınız mı? Hiç sorun değil, ücretsiz servis numarasını çevirip meramınızı anlatınız; en geç iki gün içinde gerekli tüm bilgi ve hazır form kâğıtları elinize ulaşır. Çünkü amaç sürüncemede bırakmak değil, aksine bir an evvel bakım ihtiyacı olan kişiye yardımcı olmaktır. Bu ise teknoloji değil, bir anlayış ve tutum meselesidir.

Yaşlı bakımından bahsederken, “yaşlı kimdir?”, diye sormak lazım. Bunun birçok cevabı vardır. Her halükârda “65 yaşındaki kişidir”, diyemeyiz. Yaş ve yaşlılık aynı şey değildir. Yaşlı özel değil, normal bir insandır. Diğerleri gibi o da *insan olmanın* genel koşulları altında kendi yaşam yayının belli bir yerinde durmaktadır. Herkes gibi daha büyük bir *mekân, zaman* ve *toplum* durumlarının içinde yer almaktadır. Yaşlı, ne bir uzaylıdır, ne de bir garip insandır. Onu normal bir insan olarak görebilsek, o zaman yaşlı bakımının da insani bir eylem olduğunu kavramak daha kolay olacaktır.

İşte yaşlı bakımı **bu insana** bir hizmet olarak sunulur. *Bakım*, her dönemde insanlar arasındaki bir ilişki olmuştur. Bir “teknik” mesele değildir. Yaşlı bakımının “teknikeri” olmaz. Yaşlının bir “bakıcısı” olur. Yaşlıların bakımını “teknikerlere” bırakırsak, bakım

Akdeniz Üniversitesi
Dumlupınar Bulvarı
07058 Kampus
Antalya/TÜRKİYE

Akdeniz Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Gerontoloji Bölümü

tekniklerini uygulayan, ama “bakım” yapılmayan bir alan yaratırız, insani boyutu olmayan bir alan...

İster evde ister kurumda, bakım her zaman ve her yerde **anlayış, sevgi, eylem** ilişkisi içinde yer alır. Bakımın bir **ilişki süreci** olduğunu kavramazsak, yaşlı bakımı, **sistem** içinde yürütülen bir mekanizma olarak kalır. Aile veya kurum kavramlarıyla ifade ettiğimiz sistemlerin sanki cansız bir parçası olarak görülür. Mesele bununla da kalmıyor. Bizim henüz **bir bakım sistemimiz bile yoktur**. Bu nedenle neyi veya kimi eleştireceğimiz veya eleştirmemiz gerektiği de belli değildir. Olmayan bir sistem, olmayan bir bakım modeli, olmayan bir bakım felsefesi, olmayan bir profesyonellik vs. eleştirilemez. Belki bu yüzden kimse kendini eleştirilerin muhatabı saymıyor.